Aº. 1827. Nº. 10.

LEYDSCHE COURANT.

MAANDAG DEN 22 JANUARIJ.

Het getal der OVERLEDENEN binnen de Stad LEYDEN is:
218 Mans. 281 Vrouwen. 198 Zoons. 202 Dochters. Totaal 899.
Boven het getal der Overledenen zijn ingeschreven 26 doodgeboren Zoons en 20 doodgeborene Dochters.

Ouderdom der Overledenen.

	Mannelijk	Vrouwelijk	Totaal.
Beneden het jaar	156	119	275.
van 1 tot 10	31	66	97.
„ 10 „ 20	11	21	32.
„ 20 „ 30	28	45	73.
„ 30 „ 40	29	27	56.
„ 40 „ 50	27	35	62.
„ 50 „ 60	27	29	56.
„ 60 „ 70	41	31	72.
„ 70 „ 80	41	67	108.
„ 80 „ 90	22	38	60.
„ 90 „ 100	3	5	8.
	416	483	899.

Het getal der Geborenen is meerder dan in 1825 54
„ „ „ Overledenen is minder „ „ „ 287
„ „ „ Huwelijken is minder „ „ „ 20

Het getal der Huwelijken in 1826 gesloten, is 273, als:

tusschen Jongelingen	en jonge Dochters	218	paren.
„ „	en Weduwen . . .	10	„
„ „	en gedivorceerde .	1	„
„ Weduwenaars	en jonge Dochters	30	„
„ „	en Weduwen . . .	14	„

Echtscheidingen . . . . 3 paren.

SPANJE.

MADRID den 4 Januarij. De Fransche Generaal en de Zwitsersche brigade zijn steeds in staat van vertrek. De geruchten van eene schikking, waarvan men reeds gesproken heeft, zijn in omloop, en de opschorsing van het vertrek der Ambassadeurs schijnt dezelve te bevestigen. Zij nogtans, die de Spaansche Staatkunde kennen, twijfelen, dat men tot eene schikking geraken zal. De waarborg van Frankrijk en Engeland schijnt niet genoegzaam om de rust der twee natien van het Schier-Eiland te verzekeren, en van weerszijde schijnt men slehts tijd te winnen. Dit is zeker, dat het Spaansch Gouvernement voortgaat met troepen te doen trekken naar de grenzen van Portugal.

Brieven van Merida (Estramadura) melden, dat op het gerucht van het ontschepen van Engelsche troepen te Lissabon, en van derzelver aanrukken naar de grenzen, een ijdele schrik zich van de Spaansche troepen heeft meester gemaakt, het kordon aan de kanten van Badajos uitmakende. Er heerscht op dat punt eene wanorde, welke de bevelhebbers niet stuiten kunnen.

Men weet stellig, dat de regimenten, die van Madrid vertrokken zijn, mede onderwegs eenige desertien gehad hebben tot aan Talareva de la Reijoa.

Men verwacht alle dag, dat de Kapiteins-Generaals Longa, Eguia en Quesada zullen terug geroepen worden.

„ Men vreest te regt, zegt de *Echo du Midi* van den 13den, dat de Koning van Spanje genoodzaakt zal zijn om in alles toe te stemmen, wat Engeland van hem vordert, in den ongelukkigen toestand, waar in hij zich bevindt, of wel om zich te beroepen op de eer en de wanhoop van zijn volk. Dit, voegde de Redacteur er bij, zal ongetwijfeld het laatste middel zijn waartoe men zijn toevlugt zou nemen, om dat het het verschrikkelijkste zijn zoude.

„ Wat de Koningsgezinden betreft (volgens de *Echo*, de opstandelingen, anderzins over het algemeen de getrouw geblevenen aan hunnen wettigen Koning Don Pedro) men weet op dit oogenblik niets stellig van hunnen toestand, die zich nogtans ongelukkiglijk moet verergen door zoo vele teleurstellingen, die zij slag over slag ondergaan; maar daar zij, van eene andere zijde de handschoen voorgeworpen hebben, kunnen zij niet terug."

DUITSCHLAND.

MUNNIK den 9 Januarij. De plegtige instelling van de Universiteit dezer Stad heeft gisteren met veel luister plaats gehad. In de zaal der zittingen was een troon voor Z. M. opgerigt. De Koning begaf zich derwaarts met de Prinsessen van zijn huis, het korps diplomatiek en een groot aantal burgers van alle klassen. De redevoering van den Rector der Universiteit maakte eenen levendigen indruk: men heeft vooral opgemerkt de volgende plaats over de vrijheid van de drukpers en het vrije mededeelen zijner gedachten.

„ Zonder die vrijheid, zeide de Redenaar, zouden de bronnen onzer kennissen weldra zijn opgedroogd, en de grondslagen zelve van alle grondig onderwijs vernield. Tot welk eene hoogte is Spanje niet gestegen, toen de wetenschappen en kunsten in deszelfs uitgestrekte bezittingen bloeiden, en tot welk eene laagte is het niet plotselijk gezonken sedert het verbod, dat tegelijk het spraakvermogen en de gedachten trof? Zijn staatkundig gewigt, zijne magt vervielen terzelfder tijd, dat er het scheppend vernuft zich uitdoofde. In ons Duitschland heeft men te regt altoos die landen geprezen, welke het spraakvermogen en de gedachten, die men elders onderdrukte, eene wijkplaats aanboden. Het misbruik is ongetwijfelt mogelijk; maar zonder de mogelijkheid van het misbruik, bestaat er geene vrijheid. Wanneer men het menschelijk verstand binnen zulke naauwe en onoverschreedbare grenspalen wil besluiten, dat het misbruik er van onmogelijk zoude worden, ontneemt men het alle veerkracht, alle magt om goed te doen. Dat men de overtredingen en de misdaden straffe, de orde en de regtvaardigheid gebieden het; maar om dat somtijds een enkel persoon misdoet, alle de anderen te willen aan boeijen leggen; dat is voorwaar meer, dan de regtvaardigheid vordert. Het menschelijk verstand dult den dwang niet langer. Het kan dien niet dulden." Vervolgens zich regtstreeks tot Zijne Majesteit wendende, voegde er de Redenaar bij: „ Maar Uwe Majesteit heeft zelve de beginselen van deze wettige vrijheid gewijd in het constitutioneel Charter van dit Koningrijk."

Eenige dagen na deze doorluchtige plegtigheid, werd de Senaat der Universiteit ter audientie van Z. M. toegelaten. Op de redevoering, die de Rector ter dezer gelegenheid gehouden had, antwoordde Z. M.:

„ Hetgeen mij vooral in uwe redevoering behaagt heeft, is dat, wat gij gezegd hebt over de vrijheid der navorschingen in het stuk van wetenschappen, en over de vrijheid van het spraakvermogen en der gedachten. Ik ben ook, gelijk gij, inwendig overtuigd, dat alle dwang of alle censuur, zelfs de billijksten, hier schadelijk zoude worden. In plaats van het wederzijdsch vertrouwen, zoo noodzakelijk in alle menschelijke vereenigingen, zou zij de vrees en de achterdocht verwekken. Men kan ongetwijfeld misbruik maken van alle vrijheid, zoo als men alle wet overtreden kan; maar ik heb den wil en de magt om de buitensporigheden te beteugelen. Ik wil de Godsdienst, maar ik wil ze in het hart en in de daden; Ik wil de wetenschap, maar ik wil ze werkzaam en nuttig, en ik zal mij zeer gelukkig vinden, wanneer mijne Beijerschen met eenen vasten tred zullen voortgaan op den loopbaan dien hun geopend is. Ik reken, mijne Heeren, op alle uwe pogingen om dat doel te bereiken, en om het grondige onderwijs te voltooijen van deze belankrijke jongelingschap, de hoop van ons Vaderland. Reken van uwe zijde op alle mijne welwillendheid en Koninglijke bescherming."

Den 2 December vereenigden zich, bij eenen schoonen winteravond, alle de Studenten op het groote plein voor de Universiteit. Voorzien van toortsen en onder het aanheffen van koorgezangen trokken zij in optogt naar het paleis van den Koning; de straten van deze stad waren door eenen schitterenden stoet verlicht, en alle de inwoners der stad kwamen uit hunne woningen om in een zoo nieuw schouwspel te deelen. Op de binnenplaats van het paleis gekomen zijnde, hefte deze Jongelingschap het Vaderlandsch volkslied aan, en gaf met een bewonderingswaardig muzijk, den Koning, die zijn venster geopend had, en de geheele Koningiijke familie de schoonste der Serenades. Zijne Majesteit, na deze Jongelingen zijne dankbetuigingen bewezen te hebben, liet eene deputatie van twaalf Studenten verzoeken, om naar boven in het kasteel te komen. De Vorst ontving deze Jongelieden met de teerhartigheid eens vaders, bedankte hun op nieuw voor het schoone feest, waarmede zij hem waren komen verrassen; sprak met hun een langen tijd over het gelukkig tijdperk, waarin hij zelf op de Universiteiten van Landshut en van Göttingen gestudeerd had, trad in alle de bijzonderheden van het Akademie-leven, van zijne vermaken, van zijne benoodigdheden, van zijne moeijelijkheden, die hij door zijne eigene ondervinding kende: „ Ik wensch, zeide Zijne Majesteit ten slotte, dat de Godsdienst onder u in eere zij, als de grondslag van alle maatschappelijke deugden. Ik beveel u de goede zeden aan en de vlijt; de twistzoekers en de luiaards zullen geen aandeel in mijne gunsten hebben. De geheimzinnigen en de huichelaars zijn mij hatelijk. Maar ik heb alle hoop op u. De nieuwe instelling van deze Universiteit zal bloeijen, en gij zult allen in mij een vriend en een vader vinden."

DUSSELDORP den 10 Januarij. Eene zoogenaamde ministerieele interpretatie der Kabinets-order betrekkelijk de deputatie belast om naar Berlijn de besluiten der Staten over te brengen, heeft eene verandering te weeg gebragt in de keuze, die men begreep, dat in volle vergadering geschieden moest. Deze beslissing wil, dat de keuze afzonderlijk in den boezem van elk kollegie geschiede; en ofschoon er talrijke schriftelijke vertogen tegen deze uitlegging gedaan zijn, omdat men begrijpt, dat de Koninglijke ordonnantie geene aanleiding daartoe geeft, heeft men nogtans overeenkomstig den wil des Ministers te werk gegaan. Dienvolgens zijn in de kollegien van den eersten en tweeden rang verkoren de Heeren Baron van Myrbach en van Braunchill; in het derde, de Heer Kamp, koopman van Erberfeld; en in het vierde, de Heer Brach, van Trier.

Den 7 dezer, des voormiddags, heeft de Heer Baron van Ingersleben, eerste President der Provincie, Kommissaris van den Koning, de zittingen van dien Landdag gesloten met eene redevoering in algemeene bewoordingen vervat, welke aan niemand mishaagd heeft, zonder nogtans de verwachting van alle toehoorders geheel en al vervuld te hebben.

(*Het vervolg op den kant van deze bladz.*)

GROOT-BRITTANNIE.

LONDEN den 15 Januarij. Er is geen expressen van Parijs gekomen, maar in onze staatkundige kringen, zegt men, dat men zeer geneigd is te gelooven, dat alles rustig eindigen zal. Men verzekert dat de brieven Zaturdag van Madrid ontvangen en denzelfden dag naar den Heer Canning te Brighton verzonden, niet meer te wenschen overlaten omtrent het staatkundige gedeelte der behandeld wordende zaken, en dat het overige geene zwarigheid zal kunnen opleveren.

Men verzekert stellig, in de wel onderrigte gezelschappen, dat er eene verandering in het ministerie zal plaats hebben. Men zegt dat Lord Lansdown en twee zijner vrienden de plaats vervangen zullen van drie ultra-tories, leden van het Kabinet, onder welke de Lord Bathurst zich bevindt.

De observatie-armee op de grenzen van Spanje, zegt men, zal geene 6000 man te boven gaan, en men schijnt te twijfelen aan de mogelijkheid om er een grooter getal zamen te brengen, gelet den toestand der krijgsmagt van Spanje.

— De geconsol. op rekening 79 en 5 achtsten; Braziliaansche 59; Chiliaansche 37; Columbiaansche 33 en 1 vierde; Deensche 58 en 1 vierde; Grieksche 15 en 1 half; Mexikaansche 53, id. 6 pCts. 63; Portugeesche 74; Russische 86; Cortes 13; Renten 5 pCts. 99.

FRANKRYK.

PARYS den 16 Januarij. Afschrift van den brief van Z. M. Karel X., ter gelegenheid van den jaarlijkschen dienst voor H. H. M. M. Lodewijk XVI. en de Koninginne Maria Antoinetta.

„ Mijn Heer de Bisschop. Een dag van rouwe is aanstaande voor geheel Frankrijk zoo als voor ons geslacht. Hij zal van nieuws in dezelfde jaarlijksche feestviering vereenigen het aandenken aan den Koning Lodewijk XVI en aan de Koningin Maria Antoinetta. Onze tranen zullen tegelijk over deze twee doorluchtige slachtoffers vloeijen, wier namen, altoos onafscheidelijk vereenigd in de herinneringen onzer smarten, het voortaan in onze zoenoffers en onze gebeden zijn zullen. Wij schrijven u dus dezen brief om u te zeggen, dat er den 20 Januarij aanstaande (dewijl de 21ste de dag des Heeren is,) met dat dubbelde doel, in alle de Kerken van uw Bisdom, eenen plegtigen dienst zal moeten gedaan worden. Gij zult, volgens gebruik, de burgerlijke en militaire autoriteiten uitnoodigen denzelven bij te wonen. Men zal er geene aanspraak of lijkreden doen. Men zal er slechts van den preekstoel voorlezen het testament, waarin de beste en de ongelukkigste der Vorsten de roerende uitdrukkingen van zijn laatst vaarwel, en van zijne laatste begeerten nalaat. Deze brief tot geen ander einde strekkende, bid ik God, mijn Heer de Bisschop, dat hij u in Zijne Heilige bescherming neme.

(*get.*) KAREL,
DENYS, *Bisschop van Hermopolis.*"

De Prins van Polignac vertrekt morgen naar Lorraine.

Het lijk van den Hertog van York zal Dingsdag en Woensdag aanstaande in het paleis van St. James ten toon gelegd en Woensdag naar Windsor vervoerd worden.

(*Het vervolg op de volgende bladz.*)

om er even zoo tot Zaturdag ten toon gelegd, te verblijven, waarna het in de Koninglijke kelder, met alle mogelijke plegtigheid zal worden ter aarde besteld.

De benoeming van den Hertog van Wellington tot Opperbevelhebber van het leger, zal eerst na de lijkstatie van den Hertog van York worden bekend gemaakt. De commissie van de Kamer der Gedeputeerden belast met het onderzoek van het ontwerp van wet over de drukpers heeft tot haren Voorzitter benoemd den Heer Decton, en tot haren Secretaris den Heer Macqvillié.

Men heeft voor eenigen tijd gesproken van eén fregat, hetgeen den Infant don Miguel naar Buenos-Ayres zoude overbrengen. Het is inderdaad zoo, dat de Keizer van Brazilien de overkomst van zijn broeder heeft verlangd gehad, en dat men, daar deze wenschtte zulks over Frankrijk te bewerkstelligen, Brest, als de meest geschiktste plaats voor de inscheping geoordeeld heeft. Of nogtans de staat van zaken op het Schier eiland de uitvoering van dat voornemen bespoedigen, dan wel vertragen zal, kan men nog niet met zekerheid weten.

Nadat de Ambassadeur van Spanje, den Nieuwjaarsdag, bij de Audientie van het korps Diplomatiek, zoo koel ontvangen was, bleef hij bij Zijne Maj. om eenen eigenhandigen brief van den Koning Ferdinand aan te bieden, die hij in last had aan Zijne Maj. alleen te overhandigen. De Koning ontving den brief met dezelfde koelheid, welke hij den gezant te voren betoond had, hij opende zelfs den brief niet in zijne tegenwoordigheid.

— *den* 17 *Januarij* De Fransche Akademie heeft heden in hare buitengewone zitting zeer ernstig en grondig het voorstel overwogen van den Heer Lacrételle.

Eene eenparige-kreet heeft zich tegen de voorgezette lezing verklaart van eene brief, waar bij een der leden de Akademie vermaningen inzond jegens hetzelve. Te vergeefs heeft de doorluchtige Schrijver (de Aarts-Bisschop van Parys) getracht den inhoud er van te regtvaardigen. De Akademie heeft besloten dat de brief niet verder zoude gelezen worden.

De Heer Lacretelle heeft zijn voorstel ontwikkeld en is gelijkelijk welsprekend ondersteund door de Heeren de Chateaubriaud, de Segur, de Tracy, Villemain, Limercier, Andrienne, en verscheideue anderen hunner ambtgenooten. De Heer Rainauard heeft een voorgaand voorbeeld aangevoerd. en herinnert dat in het oogenblik, dat er eene oude ordonnantie stond te verschijnen, die de boekhandeling bedreigde, de Fransche Akademie eerbiedige vertogen aan den Koning gedaan had, die gunstig waren opgenomen geworden.

Eindelijk heeft men, na eene ernstige en schitterende discussie, hard op zijne stem uitgebragt en met 18 stemmen tegen zes te stemmen besloten om zich bij een adres aan den Koning te wenden, tot de redactie van welk ontwerp benoemd zijn de Heeren Lacretelle, Chateaubriand en Villemain.

— *den* 18 *Januarij*. Een artillerie-konvooi, naar Collioure (departement der Vorstelijke Pireneën) is den 29 December laatstleden van Perpignan vertrokken; den 9 Januarij is er van daar een tweede konvooi naar dezelfde bestemming afgegaan; dergelijke zullen er verder van twee tot twee dagen afgezonden worden tot de volledige expeditie van 286 vaten buskruid. Die konvooijen worden door soldaten van den trein en een detachement artilleristen geëskorteerd.

— Men verzekert dat de Koning van Beijeren van nieuws zeer dringende stappen heeft laten doen, om de uitvoering van de tractaten te verwerven, die hem het bezit van het Palatinaat verzekeren, hetwelk bij het tractaat van Parijs aan Beijeren toegestaan en gewaarborgd is. Ten dien einde, voegt men er bij, zoekt de Koning van Beijeren, die buitendien niet te vreden is over het gedrag van het Weener Kabinet; zich nader aan Rusland aan te sluiten, hetwelk, sedert den dood van Keizer Alexander, en zijne Weduwe de Keizerin Elizabeth, geboren Prinsesse van Baden, geen familie-belang meer heeft, om ten behoeven van het regerend huis van Baden tusschen beide te komen.

— De 5 pCts. Renten 99 fr.; 3 pCts. 66 fr. 50 c. Babk-Actien 2000.

NEDERLANDEN.

LEYDEN den 21 Januarij. Eergister is alhier de 32ste verjaardag van Hare Keizerlijke en Koninglijke Hoogheid de Prinses van Oranje, op de gebruikelijke wijze, door het uitsteken van vlaggen en het houden eener parade van het garnizoen, plegtig gevierd.

VERVOLG en SLOT van de verdere bijzondere openbare berigten uit Batavia, tot den 23 Augustus 1826.

Batavia den 20 Augustus. (*Buitengewone Courant.*) De laatste berigten nopens de Javasche onlusten leveren een gerustellend resultaat op, hetgeen men voornamelijk aan de wel gedirigeerde manoeuvres van onze kolonnes verschuldigd is. Het Soerakartasche Hof legt de krachtdadigste medewerking aan den dag. De Pangerang Adipattie Arie Poerbojo, Majoor bij het regement huzaren N°. 7, de Pangerang Mankoe Boemie, met zijne zonen en kleinzonen, zouden onmiddelijk naar Hongoelalie oprukken, welke positie, door de muitelingen bedreigd, maar nog niet aangevallen is. De Pangerang Adi Negoro met eenige andere Prinsen begeven zich naar Krapiak. De Pangerang Adi Patti Ngabey en de Pangerang Blatter naar Adilangoe. De positien van Kartasoera zullen door onderscheidene Prinsen bezet worden, alle in onderling verband om den vijand van het Merapische gebergte zuidwaarts te verdrijven.

De berigten van den 13 Augustus uit het Soekawatische en den omtrek van Klatter zijn mede van eene gerustellende geaardheid.

Te Djocjokarta is wederom eene belangrijke magt verzameld. waarbij de kolonne van den Majoor *Sollewyn* die slechts eenigen tijd afgesneden is geweest, en weinig verlies geleden heeft, zich bevindt.

De Luitenant Gouverneur Generaal werd te Soerakarta verwacht, alwaar Zijne Exc. zich gedurende eenige dagen van Djocjokrrta zou begeven.

Met de schepen *Neerlands Koningin* en *de Jonge Adriaan*, is een detachement van 250 man Neerlandsche troepen aangekomen, en successivelijk met de schepen *Java Packet* en *Ida Aleida* 220 man; het schip *Auguste* met 126 man is Anjer reeds gepasseerd.

De laatste tijdingen van Makassar melden, (volgens de Courant van den 16 Augustus,) dat de staat van zaken aldaar eene allergunstigste keer genomen heeft; door den afstand van de Koningin van Bonie van den troon ten behoeve van *Arbe Lompo*, een Vorst die eene bijzondere gehechtheid voor het Neerlandsch Gouvernement zou hebben aan den dag gelegd, en wiens komst tot de regering als een blij voorteeken van eene gevestigde en voortdurende rust op Celebes mag worden beschouwd.

Door het gevangen nemen der voogden van den jongen Sultan van de zes Djocjokartasche Prinsen op den 30 Julij, die zoo als het bijna geen twijfel meer lijdt, door de muitelingen zijn vermoord geworden, door het verraad van inlandsche hoofden, en door eenige voordeelen in die dagen door de muitelingen op andere punten behaald, heeft wel de rebel *Dipo Negoro*, de door den Pangerang *Mangko Negoro* reeds onderworpen volken weer op zijne zijde gekregen, de magt van dezen Pangerang een aanzienlijk verlies toegebragt, en terug doen wijken tot op drie palen van Djocjokarta, zoodat de geheele bevolking van dien braven Pangerang, op welke hij meende te kunnen rekenen, weer in opstand gekomen was: „Maar, (luidt de laatste Bataviasche Courant van den 23ste) sedert de berigten in het buitengewoon dagblad van den 20 Augustus medegedeeld, had men geene nadere tijdingen nopens de zaken in de *Javasche* Vorstenlanden. Het scheen, dat Zijne Excellentie de Luitenant-Gouverneur-Generaal weder van Soeracarta naar Djocjokarta was terug gekeerd, en dat de muitelingen weinig nut hadden weten te trekken van een tijdelijk voordeel, hetgeen zij door hunne geweldige overmagt behaald hadden."

Volgens de buitengewone Bataviasche Courant van den 20 Aug., zou de nieuwe Vorst van Djocjokarta door eene commissie naar zijne Staten vergezeld worden, welke de proclamatie zal af kondigen, waarbij de verheffing van den Sultan Hamangkankoeboea den tweede tot den troon van Djocjokarta aan den volke wordt bekend gemaakt.

Bij de acte van verbond heeft die Vorst tijdens zijner verheffing (*zie ons N°* 8) gezworen:

„ Getrouw te zullen zijn aan Zijne Majesteit den
„ Koning der Nederlanden, steeds in vrede en vriend-
„ schap, met het Nederlandsch Gouvernement te zullen
„ leven, en zijne verpligtingen aan hetzelve steeds te
„ zullen erkennen en in acht nemen; den vrede en rust
„ in het Djocjokartasche Rijk, met alle zijne magt te
„ zullen trachten te herstellen, en onafgebroken te
„ handhaven, de bestaande verbonden met het Neder-
„ landsch Gouvernement getrouwelijk te zullen nako-
„ men en te zullen doen nakomen; naar de wetten van
„ regtvaardigheid en billijkheid te zullen regeren, en,
„ in één woord, al dat geen te doen, hetwelk een
„ goed Vorst gehouden is te doen."

Tot bijwoning dier plegtigheid, worden onder degenen welke namens Z. Exc. den Commissaris-Generaal uitgenoodigd waren met name gemeld:

De Raden van Neerlandsch-Indie *P. T. Chassé*, waarnemende de functien van Luitenant-Generaal en Mr. *H. W. Muntinghe*; de provisioneel geëligeerde eerste Raad van Indie, mitsgaders oud Gouverneur en Directeur van Java's Noord-oostkust, *van Engelhard*, de Generaal-Majoor *Holsman*, Kommandant der troepen ad interim; de President van het Hooggeregtshof Mr. *P. S. Maurisse*, de Hoofddirecteur der financien *J. C. Goudman*, de Prokureur-Generaal bij het Hooggeregtsregtshof Mr. *G. T. Blom*, de algemeene Secretaris Mr. *J. Bousquet*.

Van Makassar schrijft men, dat den 27 Junij aldaar, met de meeste plegtigheid ter aarde is besteld het lijk van den Majoor bij de 20ste afdeeling nationale infanterie, *van Coehoorn van Hauwerda*, weinige dagen nadat deze officier teruggekomen was van eene expeditie tegen Tanette, welke hij op de meest roemvolle wijze, had ten uitvoer gelegd.

De Gouverneur en militaire Kommandant van Makassar, alle de officieren der Land en Zeemagt en der schutterij, de civiele ambtenaren en voornaamste ingezeten hebben de laatste eer aan den overledenen bewezen, terwijl de Leeraar der Gemeente eene treffende lijkrede, bij die gelegenheid heeft uitgesproken. De officieren der Land- en Zeemagt hebben zich vereenigd tot de oprigting van een gedenkteeken aan de nagedachtenis van dezen geachten krijgsman, den afstammeling van onzen grooten *Coehoorn*.

De bijzonderheden van voornoemde expeditie tegen Tanette, voorgevallen in de eerste dagen van de maand Junij, en welke een voornamen invloed uitgeoefend heeft op de gunstige wending, welke de zaken op Celebes sedert genomen hebben, hopen wij alsnog in staat te zullen zijn onze lezers volledig mede te deelen.

MENGELINGEN.

OVER DE VOLKEN EN VOLKS-VERBONDEN VAN OUD *OPPER- en NEDER-GERMANIEN.*

Hoe veel er ook over volken en volken-verbonden geschreven is, en dit onderwerp de geleerdste pennen heeft bezig gehouden, zoo moet toch elke nieuwe poging om heerschende vooroordeelen te bezigtigen, om duisterheden op te helderen, om gebreken te heelen, bij alle onderzoeklievende en waarheidzoekende beoefenaars der geschiedenis hoogst welkom zijn. — Uit dit oogpunt beschouwd heeft men met ongemeen veel belang-

(*Het vervolg op den kant van deze bladz.*)

stelling een werk zien in het licht komen te Hanover in het voortreffelijken *Hansche* boekhandelhuis: *Uëber die Völker und Völkerbündnisse des alten Deutschlands, von August von Wersebe, Königlich Gross-Brittannisch-Hannoverischem Landdrosten*, 1826, 371 *p. in* 4*to.*, herhaalde getoetste grooterdeels op geheel nieuwe beschouwingen gebouwde opheldering en bevattende.

Dit boek wordt bij de achtingwaardigste Geleerden in Duitschland als een wezenlijke aanwinst voor de Wetenschap beschouwd. De Heer *von Wersebe* heeft zich reeds bevorens als een vlijtig en oordeelkundig geschidevorscher bekend, en zich ook jegens Nederland als zoodanig verdienstelijk gemaakt, door zijne *Abhandelung über die Niederländischen Colonien im Nordlichen Deutschlande*, en door eene wel niet in druk uitgegeven maar niet te min in Duitschland algemeen met lof bekende Prijsverhandeling, welke ook in het voorliggend werk aangehaald wordt „*Ueber die Gauen zwischen der Elbe und Weser.*"

De Heer Landdrost *von Wersebe* heeft reeds eenen 73tig jarigen onderdom bereikt, doch dit belet hem niet om zich met geleerde onderzoekingen steeds bezig te houden. Hij komt er, wel is waar voor uit, dat hij geen aanspraak wil maken op algemeene toestemming, en verontschuldigt zich wegens de hemzelven niet volkomen voldoening gevende indeeling en rangschikking der onderwerpen van dit werk, daar de tekst grootendeels in noten zwemt, welker toevallig ontstane en ongevoelige verruiming van zijn ontwerp ten gevolge gehad heeft, maar al is het ook dat men niet in alles met den Heer *von Wersebe* eenstemmig denke, verneemt men toch gaarn de gronden en bewijzen welke hij steeds voor zijne meening bij brengt, en men zoude zeer ongaarn de noten missen, waarin de Auteur zijne veelal geheel nieuwe beschouwingen, uitvoerig staaft, betoogt en opheldert. — De aanteekeningen hebben den Auteur de beste gelegenheid gegeven, om ieder afzonderlijk berigt, hetwelk in de oude schrijvers verspreid ligt onder een bepaald gezigtpunt te brengen, zonder den draad van het geheel stoorend af te breken, en een volstandig register geeft het middel aan de hand, om alles wat hier wetenswaardig voorkomt als met een oog-opslag te kunnen vinden. Men kan dus dit werk aan ieder gerustelijk aanbevelen, wien het om onderzoek der waarheid te doen is. Het komt ons echter voor, dat de geleerde schrijver te weinig aan *Strabo* en *Ptolemeus* en te veel of te onbepaald aan *Tacitus* vertrouwen schenkt, hoezeer het niet te ontkennen schijnt, dat *Tacitus* zijne berigten over *Germanien* voor een groot gedeelte van *Plinius* ontleend heeft. Men kan het niet genoeg bejammeren dat de boeken, welke de oudere *Plinius* over *Germanien* geschreven heeft, alle verloren gegaan zijn. Juist ook daarom, wijl de autheur in de aardrijkskundige bepaling der Duitsche volken voornamelijk zich aan *Tacitus* gehouden heeft, kan het boek van den Heer *von Wersebe* als een leerrijke Kommentarie op het bekende werk van *Tacitus* over de zeden der Germanen, (hetwelk in onzen hoog verdienstelijken landgenoot *van Wyn* zulk een voortreffelijk vertolker gevonden heeft,) aangemerkt worden. Vooral gaat eene geschiedkundige ontwikkeling der betrekkingen tusschen de Romeinen en Duitschers sedert het indringen der eerstgenoemden in Duitschland,

(*Het vervolg op de volgende bladz.*)

welke eene treffelijke zeer lichtvol voorgedragene Inleiding uitmaakt; hetwelk met de hoofdverdeeling der bewoners van Oud-Germanie in *Suevische* en *niet-Suevische* volken beginnende, de rangschikking van het geheel vaststelt. De aanvang wordt, even als bij *Tacitus* met de *niet-Suevische* volken gemaakt, naar welker aardrijkskundige omschrijving volgen de Volken-verbonden van de Franken, Saksen en Alemannen naar derzelver ontstaan, beschaving en naar de wijzigingen, welke die beschaving bekomen heeft en de verdere gevolgen door de stichting van het Frankische Rijk in Gallie bewerkstelligd, welker geschiedkundige opsporing als de aanleiding tot dit geheele werk opgeleverd hebbende, afzonderlijk behandeld wordt, even gelijk de geografische bepaling der Suevische volken een aanhangsel der Sarmatische volken een afzonderlijk hoofdstuk over de Sarmatische volken, en een bijzonder hoofdstuk over Rhaetien, de stamvaders der Bourgondiers, Beijerschen en Zwaben, welke de auteur in de zuidelijke Donau streken zoekt, bijgevoegd zijn. Dewijl zich voorts bij de vervaardiging van dit, aanvankelijk niet voor den druk bestemd werk, aan den auteur zoo menig onderwerp uit een ander gezigtpunt, als het zich tot hiertoe gewoonlijke voordoet, waarover hij het oordeel van kundige mannen wenscht te vernemen, zoo gaf hij nog een bijvoegsel over de volken van Duitschen oorsprong in Gallie aan den linker Rijn-oever met eenige aanmerkingen over de Ingaevonen, Istaevoneu en Hermionen, en over de afwijkende opgaven van *Strabo* en *Ptolemeus* en derzelver betwijfelde geloofwaardigheid.

De *Inleiding* is met groote omzigtigheid geschreven, maar de meening van den Auteur, dat de Sueven van de overige Duitschers niet slechts door willekeurige verbindtenissen maar ook in taal, zeden, en staatsvorm nationaal verschillen, en wel dezelfde zijn die in later tijden *Slaven* genaamd werden. In weerwil echter dezer onderstelling worden de Sueven echter weder van de Sarmaten, welke de taalleer als *Slaven* doet kennen, als Germanen onderscheiden, en de leer om tot den gemeenen oorsprong der volken uit de overeenkomst der taal te besluiten als zeer feilbaar voorgesteld; wil men echter de onmiskenbare Duitsche taal der Suevische Longobarden in hunne wetten in aanmerking nemen, dan moet eene tweede bedenking elke tegenwerping opruimen, dat de Longobarden in Italie met de Suevische Longobarden van *Tacitus*, niets behalve den naam gemeen hebben. terwijl de Auteur in het algemeen zeer weinig geneigd is aan eene verhuizing of gansche verplaatsing van geheele volken of volksstammen te gelooven. Wanneer dus eigenlijk Duitsche volken op de westelijke zijde van het Hercynisch woud van den Donau tot aan het Hartzgebergte, en meer noordelijk binnen eene voortloopende lijn beperkt worden, dan laat de Auteur daarentegen nog op de zuidzijde van den Donau in Rhetiën, Vindelicien en Noricum, Germaansche volken woonen, en hij telt daarbij ook de Bojers als stamvaders der Beijersche, die toch door *Tacitus* uitdrukkelijk een Gallisch volk genaamd worden.

Ons bestek laat niet toe alle nieuwe beschouwingen des Auteurs in de bijzonderheden op te geven of te waardeeren. Dat zijne meeningen, allerwege de rigtigste zijn, laat zich bij zoo veelvuldig bestreden vraagstukken en duisterheden niet verwachten, genoeg tot aanbeveling van dit werk, dat het op oneindig vele punten opmerkzaam maakt welke door anderen over het hoofd gezien zijn, om dat zij meer de enkele verstrooide berigten verzamelen, dan het geheel te overzien en onder algemeene oogpunten te vatten. Hiertoe behoort de aanmerking nopens de vriendschappelijke betrekkingen, welke de Romeinen met de noordwestelijke Germanen tusschen de monden van den Rijn, de Ems, en de Weser aanknoopten, van wier naijver ten opzigte der aan gene zijde van de Ems en de Lippe wonende Volken, zoo wel als tegen de Cherusken aan de Weser zij op eene behendige wijze partij wisten te trekken. Er blijft slechts nog te wenschen overig, dat diezelfde aanmerking op de betrekkingen tusschen de Ingaevonen, Hermionen en Islavonen toegepast worden, om op die wijze het allengs voorwaarts rukken der Saksen te kunnen verklaren, waaruit weldra blijken zoude dat de verdeeling der Germanen bij *Plinius*, meer dan de willekeurig daargestelde verdeeling in *Sueven* en *niet-Sueven* op eene verscheidenheid van tongval, zeden en regeringsvorm gebouwd is.

In de Aardrijkskundige bepaling der volken wijkt de Auteur veelzijdig van de gewone af, en zijne beschouwingen verdienen nog te meer in achtgenomen te worden, wijl daaruit vele valsche onderstellingen van anderen kunnen wederlegd worden. Intusschen zijn er ook onderstellingen van den Heer *von Wersebe*, met welke men zich moeijelijk vereenigen zoude kunnen, b. v. dat de Marsen aan de Lahn, in den omtrek van Marbourg zouden gewoond hebben. Deze dwaling heeft ten deelen haren oorsprong in het verkeerd aangenomen begrip dat, er slechts een eenige brug over den Rijn geweest, is bij Mentz, die ook dan verstaan wordt, wanneer er tot een bijzonder doel eene brug over dien vloed eerst geslagen is geworden; deels op de miskenning der gewoonte van *Germanicus*, om zijne tegenpartij op verschillende plaatsen van Germanie tegelijk door aanvallen werk te verschaffen, om hen van wederzijdsche hulp af te houden. De CHATTEN moeten zich zuidelijk tot aan de zoogenaamde *Pfalgraben* uitgebreid hebben, wanneer hij tegen hen optrok, en de Chatten welke met de *Hermunduren* aan de Frankische *Saal* streden, kunnen niet tot Saliers herschapen worden. Aan die zeven kleine volken, welke *Tacitus* als gemeenschappelijke vereerders der *Moeder-Aarde*, tusschen de Longobarden en Hermunduren optelt, en die gewoonlijk in het Sleeswijksche en Meklenburgsche gezocht worden, is op eene vernuftige wijze eene plaats in de nabijheid van *Thuringen* aangewezen, waardoor zij dus tot stamvaders der *Thuringers* gemaakt worden; kon men nu ook maar verklaren hoe met deze, voor het overige zoo zeer aannemelijke, onderstelling, het Heilige bosch op een Eiland in den Oceaan kan in overeenstemming gebragt worden. *Kassel* de hoofdstad van het Hessische Keurvorstendom wil de Auteur volstrekt niet afgeleid hebben van het Latynsche *Castellum*. De Geleerde *Mannert*, wiens werk wij bij eene vorige gelegenheid vermeld hebben, wil den naam dezer stad van *Chassalaba* afgeleid hebben, welk woord zoo veel beteekenen zoude als woonplaats der *Chatten* of *Chassen*.

Veel zal in de Aardrijkskunde van het oude Germanie en ook van ons Vaderland duidelijker worden, zoodra zich het licht hetwelk Professor *Kruse* over een gedeelte van *Ptolemeus* ontstoken heeft, zich allengs over zijn geheele Werk zal verbreid hebben, waartoe de Heer *von Wersebe* eene schatbare bijdrage levert. Slechts die geleerden kunnen hopen om de opgaven van *Ptolomaeus* onder derzelver ware oogpunt te brengen, welke de bronnen, waaruit hij geput heeft, weten op te sporen, en de beschouwing zijner wijze van behandeling der zaken, zich in staat gesteld bevindt eenige begane dwalingen te beoordeelen. Bij voorbeeld de *Irmenzuilen* gelooft men doorgaans dat tot vereering der nagedachtenis van *Arminius* opgerigt zijn, zonder daarbij te bedenken, dat de *Saksen* bezwaarlijk aan eenen held Goddelijke eer zullen toegebragt hebben, die tot eenen door hen verdrongen volksstam behoorde. Voorts meent men in den verdraaiden naam *Herman* een met den naam der *Germanen* gemeenschap of gelijkheid hebbend *compositum* te vinden, zonder in het oog te houden, dat men in dit geval geene nieuwe zamenstelling, zoo als *Hermanfrid* en *Hermanreich*, nog minder zulke vrouwelijke namen als *Irmengard* en *Irmontraud*, zoude gevormd hebben. De *Hermionen* moeten even als de *Germanen*, *Heermannen* beteekenen, daar wij toch uit de wetten der *Longobarden* die zelve tot den stam der *Hermionen* behoorden, leeren kenneu, dat *Ariman* of *Arm* in tegenstelling van *Rijk* of beheerscher, eenen vrijen dienstman beteekenen, moest, en dien ten gevolge elke vrijheidszuil een *Irmenzuil* zoude kunnen genoemd worden. De taal der Longobarden doet zich als middelduitsch kennen, even als de taal der *Hessen* en *Thnringers* die mede tot de Hermionen behoorden; dat ook de Cherusken eene taal spraken, die meer naar het Hoog- dan naar het Nederduitsch zweemde, heeft niemand uit den naam der Wezer, waaruit de Nederduitsche Saksen eene Werre maakten, willen bevroeden. De *Campus Idistavisas* wordt ook bij den Heer *von Wersebe* aldus uitgelegd, dat dit zaamgesteld zoude zijn uit deze Duitsche woorden: *et is da'ne wiese* (*er is aldaar eene weide*), en in de tamelijk naauwe landstreek bij Rehme geplaatst, doch deze zamenstelling moge vernuftig zijn, waar en historisch is zij niet, en herinnert onwillekeurig aan het Dorp *Vliegene*, hetwelk weleer een onzer groote Vaderlands Historische toongevers uit een gedenkpenning uitgeplozen heeft, en hetwelk toch niets anders was, dan *in Uligine*.

Tacitus kende zeer vermoedelijk het *Istavisveld* uit den ouderen *Plinius*, die zich lang genoeg in het land der Chauken ophield, om te weten, dat *Idis-Stava* een *Eedgerigt* beteekende bij de Germanen, hetwelk in het open veld gehouden werd. Men gelooft dat het Dorp Stave bij Hameln zijn naam van zulk een gerigt ontleend heeft, en veel meer noordwaarts mag men ook niet onderstellen dat het *Istavisveld* geweest zij, om reden dat de *Angrivariers* welke aan *Germanicus* bij zijne aankomst in den rug stonden tot boven *Rinteln* bovenwaarts gewoond hebben. In het algemeen moet men zich menig ding, veel zuidelijker voorstellen, dan men gewoonlijk aanneemt: onder anderen het hoofdkwartier van Varus voor den slag in het Teutsburgerwoud. De Heer *von Wersebe* wil het niet lager aan de Wezer gebragt hebben dan bij *Blothoi* of hoogtens bij *Rehme*, dewijl aldaar reeds de grenspalen der *Cheruskers* tegen de *Angrivariers* geweest zijn. Wanneer men nu deze grenzen zuidelijk aanneemt, dan moet men ook het hoofdkwartier van *Varus* tot in die landstreek verplaatsen alwaar *Ptolemeus* de *Trophea Drusi*, de *zegeteekenen van Drusus* plaatst, en men vraagt zich dan of niet het in deze streek gelegen *Herstal* veeleer hiervan dan van de krijgstogten van *Karel den Groote* tegen de Saksen, zijn naam ontleend hebbe.

Ten minste noemt het de *Annalista Saxo*, reeds in eenen vroegeren tijd, dan die is waarin men meent dat *Charlemagne* hetzelve dien naam zoude gegeven hebben, en *Varus* schijnt zich voor den slag in de nabijheid van Segestes-burg opgehouden te hebben, welke burg zoo digt bij het gebied der *Chatten* op den linkeroever der Weser gelegen was, dat de Heer *Wersebe* zelfs *Segestet* tot een opperhoofd der Chatten maken wil; slechts wanneer *Varus* zich in dezen omstreek ophield, kon hij de Chatten en Cheruskers gelijktijdig gadeslaan, en zoo kan men ligtelijk een meer verwijderd volk denken welks opstand aan *Varus* de beweegreden tot het opbreken met zijn leger verschafte. Maar daardoor zoude zich de weg, welken *Varus* naar het Teutoburger-woud nam, eenigzins anders doen kennen, dan gewoonlijk aangenomen wordt, en het valt gemakkelijker te begrijpen hoe *Germanicus* van die zijde in het woud geraakte, dan hoe *Varus* in hetzelve doordrong. Dat zich de vlugtelingen naar *Alise* reddeden, bewijst nog niet dat *Varus* aanvankelijk zijne rigting derwaarts henen genomen hebbe. Vooral ook om dat men het niet eens is onder de geleerden welke stad of plaats men eigenlijk onder den Latijnschen naam van *Aliso* te verstaan hebbe; sommige willen dat *Else* bij *Padenborn* het oude *Aliso* is, doch *Schultz* zoekt dit plaatsje in de nabijheid van *Hamm*, bij den pas over de *Lippe* in het land, alwaar eertijds de *Chamaven* hebben gewoond. Hoe noodzakelijk het zij om tegen beide besluiten op zijne hoede te zijn, bewijst de gewoonlijk aangenomen onderstelling, dat de Cheruskers door de Chatten overwonnen en onder het jok gebragt zouden zijn, wijl *Tacitus* op zekere plaats van onmagtige Cherusken en van zegevierende Chatten melding maakt. Er ik ook nog eene andere plaats welke aanleiding gegeven heeft om de Chatten voor eeuwige vijanden van de Cherusken te houden, terwijl er ech-

(*Het vervolg op den kant van deze bladz.*)

ter tusschen hen als nabij elkander wonende volken slechts kleine oneenigheden plaats hadden doch aan welke niet gedacht werd zoo dra men tegen de Romeinen moest optrekken, in welk geval zij elkander tegen den gemeenen vijand dadelijk de hand boden. Eindelijk heeft men ook al te ligtvaardig uit enkele verbindtenissen tegen de Romeinen tot algemeene *Volkenverbonden* besloten, en men heeft ook zonder genoegzaam bewijs van een groot Cherusken verbond gesproken, hetwelk hoogtens voor eene enkelen krijg gesloten was. Daarentegen zijn er vele historische punten welke men niet eens schijnt te vermoeden en welke slechts uit gevolgtrekkingen en redebesluiten die uit eenige plaatsen van oude schrijvers opgemaakt kunnen worden, hunne waarschijnlijkheid ontleenen.

I E T S
OVER HET
WERKTUIGELIJKE
EN
WIJSGEERIGE
IN DE
T O O N K U N S T.

De Heer BERTON, Lid van het Instituut, heeft in het jongst verloopen jaar eenen brief in het licht gezonden aan een beroemd Fransch Compositeur over het werktuigelijk en wijsgeerige der Toonkunst, onder dezen titel: *Epitre à un célèbre compositeur français precedée de quelques observations sur la musique mécanique et sur la musique philosophique par* H. Berton, *membre de l'Institut. Paris* 1826, *chez* Alexis Éymery, *in 8vo.*

De brief maakt eigenlijk het minst uitgebreide en minst gewigtige gedeelte van dit geschrift uit. Indien dezelve den Heer *Boieldieu* heeft bewogen om het jongste werk, dat van hem het licht ziet, te vervaardigen, dan kan men den Heer *Berton* niet genoeg geluk wenschen, dat hij de geestdrift van zijnen vriend opgewakkerd heeft, door hem te overtuigen, dat hij de beoordeelingen, welke de hartstogt en de onwetenheid in de wereld gebragt hadden, de spitse behoort te bieden.

In de *Observations sur la musique*, gaat de Heer *Berton* van de onderscheiding uit die er tusschen onze ligchamelijke en onze zedelijke vermogens bestaat. Deze onderscheiding op de toonkunst toepassende, merkt hij op, dat bij de Grieken, onze meesters in alle vakken, het verstandelijk gedeelte dezer kunst als *doel* beschouwd werd en het ligchamelijk of stoffelijk gedeelte als *middel*. De schrijver bevlijtigt zich al verder om te betoogen, dat de groote meesters hunne schoonste ingevingen verschuldigd zijn aan de getrouwe inachtneming van de wet der eenheid. Dit kompas der genie, zonder hetwelk men zich onophoudelijk verdoold op den wijd uitgestrekte oceaan eener veeltijds teugelooze verbeeldingskracht, voorts een overzigt gevende van de meest be-

(*Het vervolg op de volgende bladz.*)

roemde Compositeurs der vorige eeuw, doet hij de kenmerkende hoedanigheden in het oog vallen van de bijzondere soort van talent, hetwelk aan een iegelijk hunner eigen was. *Haydn*, *Pergolèse*, *Sacchini*, *Jomelli*, *Piccini*, *Paesiello*, *Cimarosa*, *Sarti*, *Guglielmi*, *Glück*, *Grétry*, *Méhul*, *Mozart*, worden hier beoordeeld door een' hunner gelijke, (*sont jugés par un de leurs pairs*) en gewroken tegen den hoon dien de nijdige middelmatigheid hun aangedaan heeft. De Heer *Berton* heeft zich vooral toegelegd om *Gréty* te verdedigen tegen het verwijt van *incorrectie*, dat is, zoo als men van een taalkundig opstel zoude zeggen, dat er grammaticale fouten in zijne werken gevonden worden, een verwijt, hetwelk hem door eerstbeginnende toegevoegd wordt, die nog naauwlijks het schoolstof afgeschud hebben.

Hij merkt in de eerste plaats aan, dat men fouten van dezelfde natuur somtijds ook wel bij *Haydn* en *Mozart* gevonden heeft, en dat eene bekwame hand dezelve als met eene pennestreek zoude kunnen doen verdwijnen; in de tweede plaats doet hij bemerken, dat er bij *Moliere*, *La Fontaine* en *Racine*, ook fouten in de syntaxis gevonden worden. Voorzeker waren deze groote mannen niet onkundig van de taalregelen; en, wanneer zij zichzelven veroorloofden om deze regelen te overtreden, deden zij zulks meestentijds wetens en willens om goede redenen. Wien zal men willen wijs maken, dat *Racine* niet opzettelijk de aanspraak van den *Intimé*, in zijn beroemd Blijspel *les Plaideurs*, in de alleronregelmatigste versen vervaardigd heeft? Zoo onvergeeflijk als dit in elk ander opstel zoude geweest zijn, even gepast en fraai is juist dit gebrekkig versenmaaksel daarterplaatse. *Racine* had het wel *anders* kunken maken, maar niet *beter!* Hetzelfde geldt mede ten aanzien van *Gretry*. De Heer *Berton* beklaagt zich dat zekere Compositeurs van den tegenwoordigen tijd zich alleenlijk schijnen te bemoeijen met het werktuigelijk gedeelte hunner kunst; hij weigert voor zijne beroemde voorgangers den bijnaam niet van *Wijsgeerige Toonkunstenaars*, dien men hun ter bespotting toegevoegd heeft, en die in zijne oogen, even als in die van elk welgeoefend en verstandig man, niets anders dan eene eervolle Epithète uitmaakt. *Berton* treedt in het onderzoek van hetgene de boven vermelde Compositeurs het *Effect* noemen, en hij vergelijkt dit *effect* met de ongerijmde en onzamenhangende sieraden, waarmede men in lateren tijd de zuiverheid der oude bouwkunst misvormde en welke den Gothischen bouwtrant te voorschijn bragt, toen men de wijze beginselen der oudheid varen liet.

Men heeft een paar aanmerkingen op de voorstellingen van *Berton* gemaakt, wanneer hij van de toonkunst der Grieken spreekt, vermeldt zij de vereeniging des *Rythmus*, der *Melodie* en der *Harmonie*; deze uitdrukkingen zijn min juist. De Heer *Berton* weet zeer wel dat in de schriften der ouden, het woord *Harmonie*, niets anders te kennen geeft dan Muzikale Compositie, Toonkunstig opstel. Nu was de muzijk der oude Grieken geheel *Melodie*; dus zegt hij in zekeren zin, tweemaal hetzelfde. Eene tweede aanmerking betreft de afkeuring welke *Berton* doet, van alle *Roulades* of slepende zangtoon, welke hij in dezelfde klasse stelt met de *Calembourg's* in de gesprekken. De *Roulades* staan veeleer gelijk met geestige of puntige gezegden, die spaarzaam en voegzaam aangebragt, zeer aangenaam, maar te dikmaals herhaald, vervelend zijn. De *roulade* is een sieraad der muzijk, waarvan men gebruik moet maken, doch ook tevens elk misbruik moet vermijden, de zangers moeten zich vooral in acht nemen dat zij dezelve niet tegen den zin en meening van den Compositeur aanbrengen. Deze aanmerkingen welke door den Heer *J. Adrien la Fage* in de *Revuë Encyclopédique*, op het werk van *Berton* gemaakt worden, gaan vergezeld van de betuiging, dat dit geschrift hoe beknopt ook ten hoogste zaakrijk is, eene groote menigte allezins zeer juiste gedachten bevat, die in een' stijl voorgedragen worden welke noch in zuiverheid noch in welluidendheid voor de Toonkunstige werken van den Heer *Berton* onderdoet.

ZEE-TIJDING.

Sedert onze laatsten zijn in Tessel binnengekomen Luit. Mol, Stoomboot, van Curaçao naar Helvoetsluis, *Heath*, van Charleston, ligt quarantaine, B. J. Siedses, H. J. Dekker, E. A. Boomgaard en A. Galloway, naar Londen.

(*Het vervolg op den kant van deze bladz.*)

Uitgezeild T. S. Waters, naar Batavia, Kapt. Hillebrand, naar Curaçao, C. Hazewinkel, naar Hull, B. L. Bovenkamp, A. L. Wildschot en S. Cook, naar Londen.

In het Vlie binnen H. de Weerd Jr., terug uit Zee, is door schuiten naar Terschelling gebragt.

Uitgezeild J. Rapir, naar Hull.

Te Terschelling binnen H. de Weerd Jr., terug uit Zee, J. G. Boon, T. Mallet en D. Charrosin, alle naar Londen.

H. de Weerd Jr. bovengemeld, binnen wegens lagerwal, slagzijde, verlies van boot en meerdere schade, zeilt op naar Harlingen om te repareeren.

Volgens berigt van Terschelling, zoude Zr. Ms. schip van oorlog WATERLOO, Kapt. van Dalen, masteloos ten anker liggen 3 mijlen van de kust van Borkum.

Volgens nader berigt, heden ter beurze, bevestigd zich bovengemeld berigt, en men had van Terschelling vaartuigen afgezonden om het volk te bergen.

Het gestrande schip, te Tessel reeds gemeld, is G. E. ten Velde, van Hull naar Amsterdam.

Het schip bij Kalansoog gestrand, is het smak-schip *de Hoop*, Schipper J. J. Hut, van Harlingen, met haver naar Londen, is geborsten, doch de equipagie gered, men zal de lading trachten te bergen.

Kapt. P. Rolff, voerende de brik *Catarina Hendrina*, van Amsterdam naar de Kaap de Goede Hoop gedestineerd, den 5 Januarij uit Tessel gezeild en den 16 dito aldaar terug gekomen, meldt uit het Nieuwe Diep van den 17 dito, dat hij eens op de Haaks en eens op de Jutsche kust bezet is geweest en door hevige stormen het allergrootst gevaar heeft beloopen om totaal te verongelukken, gelijk het lot is geweest van twee smakken, die gelijk met hem beneden Tessel waren, zoodat hij het behoud van hem, zijn volk en passagiers alleen te danken heeft aan de deugdzaamheid van zijn schip, hebbende hetzelve ongemeen zwaar moeten zeilen om het Vlieland te houden; de daardoor veroorzaakte schade was echter belangrijk, zijnde alle de watervaten, al het gebruikelijk scheeps- en timmerhout en gereedschappen overboord geslagen en de kluiverboom met blinde raa, kluiver, voorsteng en stagzeil, groot stagzeil, brikzeil enz., benevens de verschansing aan stuurboord verloren gegaan; al hetwelk hij door deskundige nader zou doen opmaken.

Volgens nadere berigten aangaande het schip WASSENAAR, zijn alle de aan boord geweest zijnde personen, op een honderdtal na, gered, doch het schip verloren; een op Vlieland aangespoelde extra groote mast, veronderstelde men van deze bodem te zijn.

De Fransche brik *Alcide*, Kapt. Rocherie, van Antwerpen naar Nantes, is den 13 Januarij ter reede van Vlissingen voor hare ankers gedreven en, na het breken der masten, door het volk verlaten, hetwelk door eene loods-schuit is opgenomen; het masteloos schip is ter reede van Remmekens aangekomen.

Aangaande het schip *de Schelde*, Kapt. C. Neurenberg, van Antwerpen naar Batavia, wordt in een brief van Terneuze van den 16 Januarij gemeld, dat uit hetzelve reeds eenige goederen geborgen waren, en men hoopte, om bijaldien het weêr, dat toen vreeslijk stormachtig was, wat bedaarde, een gedeelte der lading te bergen, en volgens een brief van Antwerpen van den 18 dito, voedde men, alzoo het weêr sedert bedaard was hoop, om het grootste gedeelte der lading te bergen en zelfs het schip weder af te brengen.

THEATRE DE LEIDE.

Les Comediens ordinaires du *Roi*, sous la direction de A. COLLEUILLE, donneront conjointement avec Mr. PHILIPPE, *premier Acteur Comique du Théâtre Vaudeville à Paris*, *Lundi* 22 *Janvier* 1827, *Une seule Représeutation*, *composée de* CINQ ANS D'ABSENCE, OU LA ROBE DE MARIAGE, *Vaudeville*, en un Acte, Mr. *Philippe* remplira cinq rôles différents. Précédé D'UNE VISITE à BEDLAM, *Vaudeville*, en un Acte, Mr. *Philippe* remplira le rôle de *Crescendo*. Le Spectacle sera terminé par LES DAMES MARTIN, OU LE MARI, LA DAME ET LA VEUVE, *Vaudeville*, en un Acte, Mr. *Philippe* remplira le rôle de Mr. *Martin*.

LEYDSCHE SCHOUWBURG.

Onder directie van J. H. HOEDT en W. A. BINGLEY. Donderdag deu 25 Januarij 1827, VROUWEN-EER, geschiedkundig *Tafereel* der vooroordeelen uit de Middeneeuwen, naar het Hoogduitsch van *F. W. Ziegler*; versierd met nieuwe, hiervoor bijzonder vervaardigde Costumes, Toestel en groot Spectakel. Na hetzelve DE OUDE KOPIIST, of MEN SCHIKT ZICH NAAR DE OMSTANDIGHEDEN, *Blijspel*, met *Zang*, naar het Fransch; beide Stukken nooit alhier vertoond.

PRIJS-COURANT DER EFFECTEN.

Amsterdam den 20 *Januarij* 1827.

Holland,	Werkelijke Schuld..	$2\frac{1}{2}$	pCt.	*f* 51	a	$51\frac{1}{2}$
	Rest. Uitgestelde dito......			- $\frac{13}{16}$	a	$\frac{7}{8}$
	Kans-Biljetten			- $17\frac{4}{3}$	a	18
	Stellen van uitgeloten dito...			- 6515	a	6575
	Amortisatie-Sijndic..	$4\frac{1}{2}$	pCt.	- $93\frac{1}{4}$	a	$93\frac{3}{4}$
	Domein Losrenten..	$2\frac{1}{2}$	——	- $87\frac{1}{4}$	a	$87\frac{3}{4}$
	Handel-Maatschappij.	$4\frac{1}{2}$	pCt.	- $84\frac{1}{4}$	a	$84\frac{3}{4}$
Frankrijk,	Inschrijving Grootb.	5	——	- —	a	—
	Dito op dito......	3	——	- $66\frac{3}{4}$	a	67
Rusland,	bij *Hope* en *Comp*...	5	pCt.	- $98\frac{1}{2}$	a	99
	Ins. op 't Grootb..	6	——	- $49\frac{1}{2}$	a	50
Pruissen,	Obl. Neg. Londen..	5	——	- —	a	—
	dito in Londen van 1822....			- —	a	—
Spanje,	Obl. bij *Hope* en *Comp.*	$5\frac{1}{2}$	pCt.	- 27	a	$27\frac{1}{2}$
	Nieuwe geldl. van 1822......			- $11\frac{1}{2}$	a	$11\frac{3}{4}$
Oostenr.,	Obl. bij *Goll* en *Comp.*	5	pCt.	- $74\frac{1}{2}$	a	75
	dito.............	4	——	$58\frac{3}{4}$	a	$59\frac{1}{4}$
	Certificaten	$2\frac{1}{2}$	——	- 41	a	$41\frac{1}{2}$
	Neg. Metalliek	5	——	- 84	a	$84\frac{3}{4}$
	Dito Bank Actiën..........			- 1270	a	1280
Napels,	Certificaten	5	pCt.	- —	a	—
	dito dito in Napels........			- 68	a	$68\frac{1}{2}$

Te Leyden bij de Wed. ANTHONY DE KLOPPER EN ZOON, op de Breedestraat.